

Kapitola 1

1615

*M*yslím, že môj otec, lord Paget, nemal ani tušenie, že má dcéru, kým som sa nestala ženou. Dovtedy som preňho nebola užitočná.

Mama ma vychovávala na našom vidieckom sídle neďaleko Yorkshiru, v ponurom a krásnom kraji, ktorý som tak milovala. Keď si spomínam na rodný príbytok, nevybavím si hodovnú sálu ani maminu prepychovú spáľňu, ale skôr dieru na hradnom cimburí, akúsi kotvu v širom priestore. Maman a ja sme trávili všetok čas vonku. Neznášala steny. Raz mi povedala, že každý má v živote dosť okov aj bez toho, aby k nim pridával ďalší kameň a vápno.

Dala mi meno Clarice, krajšiu verziu rodinného mena Clarick, ktoré sa po stáročia používalo pre chlapcov aj pre dievčatá. Keď som sa prechádzala alebo jazdila po vidieku,

Ľudia z Yorkshiru ma zvykli volať lady Claricková. Nesnažila som sa ich opraviť, Yorkshirčana nezmení nič.

Keď som nebola s mamou, vystrájala som s deťmi z hradu. Vďaka klebetám som vedela, že niektoré z nich sú moji nevlastní súrodenci – návštevy lorda Pageta boli síce vzácne, ale zato mimoriadne plodné. Behávali sme po vresoviskách a spoločne skúmali jaskyne v údolí. Mojm najväčším hrdinom aj rivalom bol Denys, o niečo starší syn sokoliara. Bol dokonca odvážnejší ako ja a raz sa na dva dni stratil v útrobach jednej z jaskýň.

Hoci som sa mohla voľne hrať s deťmi, mamam starostlivo sledovala, či som nepochytila ich severský prízvuk. Nikdy ma neudrela, dokonca na mňa ani nezvýšila hlas bez ohľadu na to, čo som vyviedla, keď som však použila nespisovný výraz, varovne zodvihla obočie a rýchlo som sa opravila. Dohliadala na to, aby som hovorila vznešenou dvornou angličtinou, alebo elegantnou francúzštinou jej vlasti.

Keď mali kamaráti osem či deväť rokov, prideliili im prácu na poli, v stajni alebo v domácnosti. Keď som nad ich osudom nariekala pred mamam (musím priznať, že s nádychom nadradenosti, vzhľadom na svoju slobodu), dostalo sa mi odpovede, že v každej službe je ušľachtilosť. Len si buď istá, že slúžiš iba tomu, čo si sama vyberieš.

Potom bola mojou spoločníčkou väčšinou len mamam. Stále som sa stretávala s Denysom, lebo mama rada trávila čas s jeho otcom, starým sokoliarom. Mal francúzsky pôvod ako ona sama a po svadbe s ňou odcestoval do novej domácnosti. Hrad bol len žalostným pozostatkom toho, čím býval kedysi, a naše sokoly a jastraby boli staré a sotva sa odlepili od zeme. Napriek tomu sme boli jednou z mála rodín bez vojvodcovskej hodnosti, ktoré vlastnili samičku loveckého sokola (hoci napoly plešatú a slepú), a vzácnych vtákov sme zo zvyku chovali ako vo vatičke.

S mamou sme si boli také blízke, že som občas nevedela, ktoré myšlienky sú moje a ktoré jej. Vnútri hradu väčšinou mlčala. Vonku, v záhradách a na vetrom bičovaných vresoviskách, sa so mnou neprestajne zhovárala a učila ma všetkým možným záležitostiam. Vedomosti, poučovala ma, sú ako zbraň. Zasmiala som sa a odvetila, že keďže nemám nepriateľov, nepotrebujem žiadne zbrane. Žena má vždy nepriateľov, vyhlásila prísne. Klebety, čas, samotu, ľútosť...

Potom sa však rozžiarila a zaviedla ma do bylinkovej záhrady, kde pestovala rastliny používané na liečenie celej domácnosti. Kováč vyťahoval zuby a odrezával končatiny a mama sa ako pani každého statku starala o zvyšok. Jedného dňa budem robiť to isté na vlastnom hrade, a tak sa mamam snažila, aby mi odovzdala všetky potrebné vedomosti.

V to ráno, keď sa mal môj život navždy zmeniť, kvitol náprstník. „Náprstník je veľmi jedovatý, *ma chère*,“ začala mama. „Spomaľuje srdce. Hrsť listov v náleve upokojí zrýchlený pulz, aký často majú statní či starí ľudia. Dve hrste do hodiny zabijú aj najsilnejšieho muža. Jeho srdce bude biť takto.“ Vyklepkávala rytmus na stehne, najprv svižný a zdravý, potom čoraz pomalší. Ukončila jeho život jediným zvučným tlesknutím. „Tak. A to je jeho koniec.“

Učila ma tie veci, odkedy som vedela rozprávať. Vždy začínala desivými varovaniami o tom, že aj užitočné bylinky môžu človeka usmrtiť, ak sa nepoužijú presne tak, ako treba. Myslela som si, že tak je to u liečiteľky prirodzené. Nerada by som omylom otráвила svojich pacientov.

„Kostihoj,“ pokračovala v lekcii, „sa podobá náprstníku, aspoň kým nerozkvitne. Užíva sa vo forme čaju a pomáha pri bolestiach hrudníka. Keď lorda Pageta premôže severská zima, často mu robievam odvar z kostihoja a z mäty. Nikdy si ich však nesmieš pomýliť.“

„Prečo sú teda zasadené hneď vedľa seba?“ opýtala som sa zvedavo. Zdalo sa mi, že aj taká skúsená bylinkárka ako mamán by jedného dňa mohla spraviť chybu.

Ona sa len zasmiala a odvetila: „*Pour l'amour de la beauté.*“ Kvety spolu vyzerali dobre, nič viac za tým nebolo.

Na rozdiel od iných záhrad na panstve, táto bola zmiešaná a divoká, neškodné rastliny ako rebarbora a ruta rástli hneď vedľa bolehlavu (lekcia o ňom vždy začínala príbehom o Sokratovi) a vlčieho bôbu (ktorého sme sa nemohli dotýkať bez rukavíc, keďže jeho jed mohol preniknúť aj cez pokožku).

Mamán mi vysvetlila, že záhradu vytvorila pre praktické účely, nie estetické. Povedala, že tieto rastliny sú ako prst Boží – mohla sa nimi dotknúť akéhokoľvek muža či ženy a urobiť s nimi, čo sa jej zachcelo. A práve to, ozrejmla mi, robilo záhradu krásnou. Hoci by som ju tak nenazvala, zbožňovala som ju – tak, ako všetky veci spojené s mamán.

Potom sme sa na koňoch prehánali po vresoviskách. Mala som nové zviera, tmavohnedú kobylu, ktorá sa ťažko ovládala. Jej divokosť však znamenala rýchlosť – pokiaľ som jej dala voľnú ruku – a prvýkrát som porazila mamú a jej veľkého sivého valacha.

„Výborne!“ zakričala so smiechom. Milovala som počúvať jej zvučný a odvážny hlas pod fialovou oblohou. Vnútri hradu sotva prehovorila inak ako šeptom. Nepamätám si, že by čokoľvek povedala, keď bol doma otec. Tu vonku však bola sama sebou. Už od malička som chápala, že niektorí z nás v sebe musia skrývať jednu či dve ďalšie osoby.

Zosadli sme z koní a voľne ich uviazali, aby sa mohli napásť. Moje oči, tak ako zvyčajne, mimovoľne zachytili všetko navôkol – čučoriedky a chlpatú trávu, nenápadný chuchvalec peria na mieste, kde jastrab skolil nešťastného vtáka, a skalnú štrbinu, ktorá mohla ukrývať vretenicu. Mraky, zbiehajúce sa na oblohe

mi zasa napovedali, že večer príde búrka. Maman hovorievala, že väčšina ľudí prechádza životom napoly slepá – ona mi chcela darovať jasný zrak.

Po všetkých tých rečiach o cválaní, o šelmách a o fyzike ma zrejme budete pokladať za divošku, vnútri hradu ma však mama učila aj zručnostiam, ktoré potrebuje každá mladá dáma. Na vyšívanie som nebola dosť trpezlivá, ale mala som šikovné prsty, a keď bolo treba, šila som naozaj obratne. Mala som cit pre krásu, a hoci mňa ani mamu tkanie vôbec nebavilo, spolupracovali sme na návrhoch, ktoré neskôr zhotovili slúžky.

Nútila ma nekonečné hodiny priať, lebo priadza a vreteno vraj učia trpezlivosti. Ľudí ničí netrpezlivosť viac ako akýkoľvek iný hriech, hovorievala. Chamtivosť, žiadostivosť, hnev, vražda – to všetko sú plody netrpezlivosti. Trpezlivosť potrebujú predovšetkým ženy.

Ďalej som vedela tancovať, spievať, recitovať poéziu a vybrnkať obstojnú melódiu na pätnásťstrunovej lutne. Vyznala som sa v modernej literatúre a s mamou sme pre vlastné potešenie nahlas čítali Jonsonove a Shakespearove hry. Predvádzali sme pantomímu, obliekali sme si mamine staré spoločenské šaty a pridávali ďalšie doplnky, aby sme stvárňovali dôvtipné dievčiny a šviháckych mladíkov z rôznych drám a komédií. Raz do roka, keď sa koncom jari roztopilo blato a cesty sa sprejazdnili, sme sledovali kočujúcich hercov na dedinskej slávnosti. Bok po boku s nadšenými vidiečanmi sme sa smiali na mužoch prezlečených za ženy v *Dvanástej noci* a nadchýnali sa dvorskými intrigami *Hamleta* a *Macbetha*. Môj prvý náhľad do veľkého sveta sa odohrával v jambickom pentametri.

Ako roky plynuli, moje telo začalo čoraz tesnejšie vyplňať mamine staré šaty. Naučila som sa hýbať tak, ako sa hýbe dáma, kráčať v topánkach na podpätku a zvodne sa ovievať

vejárom. Bolo to formálne a krčvité, ale v tom veku mi to pripadalo zábavné. Nevedela som, že žena musí hrať zakaždým, keď sa na ňu upierajú mužské oči. Je sama sebou, len keď je osamote.

Bola som, ako hovorievala maman, pripravená takmer na všetko, čo mi život môže ponúknuť.

Čo, samozrejme, znamenalo manželstvo. Čo iné mohlo existovať? Ženích alebo kláštor. (Aj v divadelných hrách majú ženy len málo ďalších možností, hoci tie šťastnejšie zažijú na ceste k manželstvu aj nejaké to dobrodružstvo.) Možno chudobinec alebo živorenie v domácnosti nejakého príbuzného, ale mne nebolo súdené stať sa starou dievkou.

Manželstvo bolo pre mňa jedinou možnou cestou a už vtedy som vedela, že nechcem také, aké mali rodičia – chladné a nevyspytateľné. Túžila som po zväzku plnom tepla a slnečného svetla, smiechu a rozhovorov. V tom veku som bola pevne presvedčená, že sa vyrovnám akémukoľvek mužovi, a chcela som manželstvo, ktoré by to odrážalo.

Sedeli sme v pichľavom vrese ako yorkshirské dojičky – nohy rozkročené, čepce spustené, slnko nás bozkávalo na líca. „Niečo pre teba mám,“ vyhlásila maman a ja som nadšene zatlieskala. Vtedy som v sebe mala ešte veľa z dieťaťa.

Maman mi odjakživa dávala darčeky. Raz to bolo malé jahniatko, inokedy zvláštny pohár, ktorý kúpila od podomového obchodníka. Väčšinou mi však dávala svoje vlastné veci – predmety, ktoré si dlhé roky uchovávala z detstva vo Francúzsku. Staré knihy, porcelánovú figúrku, malý šperk. Vždy mi nakázala, aby som ich starostlivo opatrovala a držala pokiaľ možno v tajnosti. Pred kým, to som nevedela. Okrem mamy a hradného služobníctva som sa s nikým nestýkala. Naš najbližší sused bol vzdialený dva dni cesty a v bližších vzťahoch nám bránil nejaký spor z minulosti.